

تحلیل محتوای مقالات فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری (۱۳۹۸-)

۱۳۹۱) برمبنای الگوی مشارکت نویسندگان و ویژگی‌های

روش‌شناسی، استنادی و عملکردی مقالات

درنا رضانیا^۱، مجید رضا مقنی پور*^۲، سید جواد ظفرمند^۳

بازیابی دانش و نظام‌های معنایی

سال هفتم، شماره ۲۸، پاییز ۱۴۰۰، ص ۱۶۱ تا ۱۹۲

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۰۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۱۵

چکیده

مطالعه روند تولید مقالات علمی در هر حوزه دانشی، از یک سو می‌تواند تصویری شفاف از خط سیر علمی یک نشریه ارائه دهد و از سوی دیگر، شکاف‌ها و خلأهای پژوهشی را در آن حوزه، شناسایی نماید. در این میان بررسی پژوهش‌های انتشار یافته در حوزه گردشگری، می‌تواند درک صحیحی از رویکردهای نظری، روش‌ها و تکنیک‌های مورد استفاده محقق و چگونگی پیشرفت نظری و روشی در این حوزه را فراهم سازد و اطلاعاتی مستند در خصوص سیر تحول و روند انجام این پژوهش‌ها در طول یک دوره زمانی مشخص ارائه دهد؛ ضمن آنکه چشم‌اندازی شفاف در زمینه محدودیت‌ها، آسیب‌ها و موارد نیازمند توجه بیشتر را، برای پژوهشگران و نیز مدیران و برنامه‌ریزان این حوزه فراهم می‌آورد. مسئله اصلی این پژوهش، شناخت مقالات علمی منتشر شده در نشریه «مطالعات مدیریت گردشگری» برمبنای چهار مؤلفه: ویژگی‌ها و الگوی مشارکت نویسندگان، ویژگی‌های روش‌شناسی، استنادی و عملکردی مقالات است. روش پیشبرد پژوهش توصیفی بوده و به طور خاص از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. جمع‌آوری اطلاعات بصورت کتابخانه‌ای و شیوه تحلیل آنها کمی است. نمونه‌های مورد مطالعه تعداد ۲۱۹ مقاله (N=219)، شامل کلیه مقالات انتشار یافته در نشریه مطالعات مدیریت گردشگری، طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ در ۸ دوره و ۳۲ شماره (۴۸-۱۷) است. نتایج این پژوهش ضمن ارائه تصویری روشن از الگوهای مشارکتی نویسندگان و نیز ویژگی‌های روش‌شناسی، عملکردی و استنادی مقالات، خط سیر و روند

۱. کارشناسی ارشد پژوهش هنر، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

dornarezania29@gmail.com

۲. استادیار و عضو هیئت علمی بخش هنر، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران (نویسنده مسئول)

Orcid Code:0000-0001-9806-6953 .moghanipour@shirazu.ac.ir

۳. دانشیار و عضو هیئت علمی بخش هنر، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

zafarmand@shirazu.ac.ir

ثبات یا تغییرات به وجود آمده در هر یک از الگوها و ویژگی‌های مورد مطالعه در این نشریه را طی هشت سال، آشکار نموده است.

واژه‌های کلیدی: گردشگری، تحلیل محتوا، استناد، گرایش موضوعی.

مقدمه

در دنیای امروز، جامعه‌ای را توسعه یافته می‌دانند، که در کنار شاخصه‌های اقتصادی، رفاهی و جمعیتی، از نظر علمی نیز برجسته و توسعه یافته باشد. تولید و گسترش علم، از معتبرترین شاخصه‌های سنجش رتبه و جایگاه علمی کشورهاست (ابولفتحی و همکاران، ۱۳۹۶: ۲۱۱) و تعداد پژوهش‌ها و نشریات علمی - که خود از اصلی‌ترین قالب‌های انتقال دانش در سطحی علمی به حساب می‌آید - از مهم‌ترین شاخصه‌های ارزیابی جایگاه علمی کشورهاست (ضیایی و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۳). مقالات منتشر شده در نشریه‌های علمی و تخصصی، به دلیل تازگی و کوتاهی مطالب، سرعت انتقال نتایج تفکر نویسنده، ارزان بودن، ارائه تحلیل‌های دقیق از موضوعات پیچیده، چاپ و توزیع سریع و مهم‌تر از همه، اعتبار بالا به علت فرآیند داوری چند سویه آن‌ها، به طور معمول برای پژوهشگران جذابیت و کاربرد بیشتری دارند (محمدی، متقی دادگر، ۱۳۸۶). مجلات علمی، به نوعی، مجرای اصلی و رسمی میان پژوهشگران یک حوزه است؛ به طوری که محققانی مانند ون دورن و هیت^۱، عنوان می‌کنند که در هر کشوری، مجلات علمی مشخص کننده مسیر تحقیقات علمی در رشته‌های مختلف است (سجادی و همکاران، ۱۳۸۹). بر این اساس، تحلیل و بررسی روند تولید مقالات علمی در هر شاخه‌ای، اهمیت بسیار دارد، این بررسی‌ها از یک سو می‌توانند تصویری شفاف از روند حرکتی و خط سیر یک نشریه ارائه دهند و از سوی دیگر، شکاف‌ها و خلأهای پژوهشی را در یک حوزه دانشی مشخص، شناسایی نمایند. تحلیل محتوای کمی و کیفی ویژگی‌ها و اطلاعات ثبت شده در متون علمی و از جمله مقالات، پژوهشگر را قادر می‌سازد تا حجم زیادی از اطلاعات را با هدفی مشخص مورد بررسی قرار داده و روند موضوعی و محتوایی آن‌ها را سامان دهد (قاضی میر سعید، ۱۳۹۴). لذا در اینجا تحلیل محتوا را می‌توان به عنوان

بررسی نظام‌مند جنبه خاصی از داده‌ها به منظور شناسایی الگوها، مقوله‌ها، نگرش‌ها و معانی آشکار و پنهان آن داده‌ها، در نظر گرفت. نتایج این گونه مطالعات درباره مقالات نشریات علمی، همواره ارزنده و دربردارنده نتایج مفید و آگاهی‌دهنده‌ای در خصوص وضعیت فعلی تحقیقات، کمیت و کیفیت پرداختن به موضوعات مختلف در یک حوزه دانشی، میزان ارزش و اعتبار نشریات و در نهایت راهگشایی برای تحقیقات آتی است (محمدی و همکاران: ۱۳۹۴). در این میان به نظر می‌رسد بررسی و تحلیل پژوهش‌های شکل‌یافته در حوزه‌ای دانشی نوپا ضرورت بیشتری داشته باشد، زیرا که دسترسی به چشم‌اندازی دقیق از پژوهش‌های آغازین انجام گرفته در این حوزه‌ها می‌تواند در ادامه مسیر، پژوهشگران، دست‌اندرکاران و برنامه‌ریزان مرتبط را در اولویت‌سنجی‌ها و انتخاب‌های صحیح و ضروری یاری رساند.

گردشگری یکی از این حوزه‌ها است که تجربه مواجهه علمی و آکادمیک با آن در کشور ما تجربه‌ای نسبتاً جدید است. بررسی و تحلیل محتوای پژوهش‌های انتشار یافته در این حوزه، درک صحیحی از رویکرد نظری، روش‌ها و تکنیک‌های مورد استفاده محقق و چگونگی پیشرفت نظری و روشی در این حوزه را فراهم می‌آورد که حاصل آن، اطلاعاتی قابل اثبات و محکم در خصوص سیر تحول این پژوهش‌ها است. علاوه بر این، بررسی این پژوهش‌ها، فرضیاتی مفید و کارآمد را در ارتباط با تکامل دانش گردشگری ارائه می‌دهد (عظیمی هاشمی و همکاران ۱۳۹۶: ۵۷-۹۵). در مجموع، توصیف و تحلیل شاخصه‌های محتوایی پژوهش‌های گردشگری، بینش‌هایی شفاف در زمینه محدودیت‌ها، آسیب‌ها و حوزه‌های نیازمند توجه بیشتر را، برای پژوهشگران و نیز مدیران و برنامه‌ریزان این حوزه فراهم می‌آورد (بالانتین و دیگران. ۲۰۰۹)^۱.

این پژوهش با هدف تحلیل محتوای ۲۱۹ مقاله منتشر شده (با ساختار علمی - پژوهشی) در فصلنامه «مطالعات مدیریت گردشگری» طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸، انجام گرفته است که در آن به بررسی الگوی مشارکتی نویسندگان، ویژگی‌های ساختاری و روش‌شناسی،

1. Ballantyne, Packer, Axelsen

گرايش عملكردى و ويژگي‌هاي استنادى مقالات انتشار يافته در اين نشرية پرداخته است. فصلنامه «مطالعات مديريت گردشگري» در تابستان ۱۳۸۲ توسط انتشارات دانشگاه علامه طباطبايي، به عنوان نخستين نشرية دانشگاهي در حوزه تخصصي گردشگري، فعاليت خود را آغاز نمود و در حال حاضر حدود ۹ سال از اعطاي درجه علمي - پژوهشي آن مي‌گذرد. هدف عمده نشرية، فراهم نمودن محيط فكري براي پژوهشگران ملي و بين‌المللي به منظور به بحث گذاشتن آخرين يافته‌هاي خود در ارتباط با مديريت گردشگري، اعلام شده است و حوزه‌هاي پژوهشي آن شامل مواردى همچون: مديريت توريسم، اقتصاد توريسم، مديريت هتل، تبليغات توريسم، کنترل كيفيت در توريسم، مدلسازي در توريسم، توريسم و جهاني شدن و درنهايت توريسم، فرهنگ، و مهمان نوازي است. پرسش‌هاي اين پژوهش عبارتند از:

- الگوي مشاركت نويسندگان در مقاله‌هاي نشرية مطالعات مديريت گردشگري (به لحاظ نگارش انفرادي و گروهى، جنسيت و تخصص نويسندگان و مشاركت دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالي) چگونه است؟
- ويژگي‌هاي ساختارى و روش‌شناسي مقاله‌هاي نشرية مطالعات مديريت گردشگري (به لحاظ هدف، روش تحقيق، جمع‌آوري و تحليل اطلاعات، جامعه آمارى، نمونه، شيوة نمونه‌گيري و رويکرد انتخابي) چگونه است؟
- گرايش‌هاي عملكردى مقاله‌هاي نشرية مطالعات مديريت گردشگري (به لحاظ محدوده مكاني و زماني مورد مطالعه و گرايش موضوعي) چگونه است؟
- ويژگي‌هاي استنادى مقاله‌هاي نشرية مطالعات مديريت گردشگري (به لحاظ فراوانى منابع فارسى و انگليسى، فراوانى استفاده از منابع روزآمد و منابع پراستناد) چگونه است؟

مرورى بر مطالعات گذشته

تحليل محتوايى مقالات و نشریات علمي حوزه گردشگري در ايران بسيار اندك است، به طوري كه با بررسى دو هزار و نوزده مقاله منتشر شده در اين نشریات، آشكار گرديد كه تنها پژوهشگران پنج مقاله، مسير پژوهشي خود را به روش تحليل محتوا طي کرده‌اند؛ كه خود

گواه بر خلأ این روش پژوهشی در حوزه گردشگری در ایران دارد. نشریاتی که مقالات آن‌ها برای یافتن پیشینه‌های پژوهشی مورد بررسی قرار گرفته است، شامل فصلنامه‌های مطالعاتی اجتماعی گردشگری، برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، جغرافیایی فضای گردشگری، اقتصاد، فضا و توسعه روستایی، مطالعات مدیریت گردشگری، گردشگری و توسعه، گردشگری شهری، پژوهش‌های روستایی و مطالعات مدیریت دولتی ایران بوده است. در ادامه به اختصار برخی از این پیشینه‌ها معرفی می‌گردد.

دهدشتی شاهرخ (۱۳۹۹) در مقاله «تحلیل ساختار محتوایی فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری با استفاده از تکنیک متن کاوی» با هدف بررسی حوزه‌های مطالعاتی مقالات انتشار یافته در فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری از روش متن کاوی استفاده نموده است. به طور خاص در این پژوهش ۲۵۰ مقاله انتشار یافته در فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری از سال ۱۳۸۲ تا پایان سال ۱۳۹۷ بررسی شده است و در نهایت با توجه به فراوانی مفاهیم و اصلاحات تخصصی بکار رفته در مقالات، حوزه‌های مطالعاتی و عملکردی این فصلنامه در ۱۵ سال اخیر مورد شناسایی قرار گرفت که شامل: استراتژی گردشگری، برندسازی در گردشگری، تبلیغات در گردشگری، جاذبه‌های گردشگری، کیفیت خدمات گردشگری، گردشگری بین‌المللی، گردشگری تاریخی، گردشگری جغرافیایی، گردشگری داخلی، گردشگری درمانی، گردشگری طبیعی، گردشگری فرهنگی، گردشگری مجازی، گردشگری مذهبی، گردشگری ورزشی، مدیریت گردشگری و مقاصد گردشگری بوده است.

میرتقیان رودسری و خراسانی (۱۳۹۸)، در پژوهش خود تحلیل محتوای ۳۸ مقاله حوزه گردشگری منتشر شده در فصلنامه پژوهش‌های روستایی را در ابعاد مختلف مورد بررسی قرار داده‌اند: وضعیت شناختاری (شامل معیارهایی همچون ماهیت مقاله، تعداد صفحات و مدت زمان تاریخ ارسال تا پذیرش و شیوه ارزیابی)، ویژگی‌های پژوهشگران و نویسندگان (در قالب چهار معیار: تعداد نویسندگان مقالات، توزیع جنسیتی پژوهشگران، رشته تخصصی و وابستگی دانشگاهی)، وضعیت ساختاری مقالات (از جهات: ساختمانندی، چکیده، زمینه و مقدمه، روش، یافته‌ها و نتیجه‌گیری، چکیده انگلیسی، رویکرد پژوهش،

جامعه و نمونه آماری، شیوه‌ها و ابزار تحلیل و وضعیت استنادی مقالات) و در نهایت وضعیت عملکردی مقالات (از نظر محورهای گرایش موضوعی مقالات، معیارهای انواع گردشگری در مقالات و محدوده مکانی و زمانی مورد مطالعه) از جمله مواردی بوده است که در این پژوهش بررسی و تحلیل شده‌اند.

عظیمی بستان و دیگران (۱۳۹۶)، در پژوهشی به تحلیل محتوای تعداد ۶۸۵ مقاله از حدود ۱۷۰ نشریه در حوزه مطالعات اجتماعی گردشگری پرداخته‌اند که در آن فراوانی و حضور مباحث و مفاهیمی همچون: ویژگی‌های گردشگر (سن، جنس، تحصیلات، شغل، محل سکونت و طبقه اجتماعی)، کنش‌های ذهنی و عینی گردشگر، کنش‌های ذهنی و عینی گردشگر و میزبان، ساختارهای نظام گردشگری (توسعه گردشگری، سیاست‌های گردشگری، مدیریت گردشگری و ارتباط نهادهای گردشگری با شرکت‌ها و سازمان‌ها، درمقالات حوزه گردشگری مورد بررسی قرار گرفته است.

امینی و دیگران (۱۳۹۸) نیز تعداد ۶۰ پژوهش در زمینه گردشگری ورزشی را به صورت هدفمند انتخاب و مورد تجزیه و تحلیل قرار داده‌اند. همچنین نیک‌بین و دیگران (۱۳۹۸)، به تحلیل محتوای ۳۹ مقاله در حوزه مطالعات توسعه پایدار گردشگری فرهنگی، به لحاظ اشاره این مقالات به دو مبحث کلی: عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری فرهنگی و پیامدهای پایداری توسعه گردشگری فرهنگی، پرداخته‌اند. به عنوان مثال در بررسی عوامل مؤثر بر توسعه پایدار گردشگری فرهنگی، مواردی همچون: ادراک اقتصادی، حجم گردشگران، میزان مشارکت جامعه محلی در فرآیند گردشگری، ارزش گردشگری میراث فرهنگی، ذی‌نفعانی که در گردشگری فرهنگی مشارکت دارند، دیدگاه جغرافیایی، تغییرات فرهنگی، ابتکارات بخش خصوصی، سیاست‌های جامعه محلی و سیاست‌های توسعه بخش دولتی مورد توجه قرار گرفته است.

در مجموع با توجه به حجم نسبتاً زیاد پژوهش‌ها و مقالات انتشار یافته در حوزه گردشگری در نشریات فارسی زبان، ضرورت پایش آن‌ها در مقاطع زمانی مختلف و مشخص نمودن خط سیر و جهت‌گیری‌های موضوعی آن‌ها در دوره‌های زمانی مختلف و نیز انطباق جنبه‌های عملکردی آن‌ها با نیازها و خلأهای پژوهشی این حوزه، اجتناب‌ناپذیر است.

روش پژوهش

این پژوهش از نوع علم‌سنجی بوده بر حسب هدف، کاربردی و بر مبنای روش، توصیفی-تحلیلی است که به طور مشخص به منظور نیل به اهداف پژوهش از روش تحلیل محتوای کمی استفاده شده است. جامعه آماری مورد مطالعه پژوهش، مقالات انتشار یافته در حوزه گردشگری در «فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری» بوده و نمونه‌های مورد مطالعه، تعداد ۲۱۹ مقاله انتشار یافته در این فصلنامه، طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ در ۸ دوره و ۳۲ شماره، که با ساختاری «علمی-پژوهشی» انجام گرفته‌اند، بوده است. لازم به ذکر است که فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری از سال ۱۳۸۲ انتشار یافته است؛ اما از سال ۱۳۹۱ دارای درجه اعتباری «علمی-پژوهشی» شده است. شاخصه‌های مورد بررسی شامل الگوی مشارکت نویسندگان (به لحاظ نگارش انفرادی و گروهی، جنسیت و تخصص نویسندگان، مشارکت دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی)، ویژگی‌های ساختاری و روش‌شناسی مقاله‌ها (به لحاظ هدف، روش تحقیق، جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات، جامعه آماری، نمونه، شیوه نمونه‌گیری، رویکرد انتخابی)، گرایش‌های عملکردی مقاله‌ها (به لحاظ محدوده مکانی و زمانی مورد مطالعه، گرایش موضوعی) و ویژگی‌های استنادی آن‌ها (به لحاظ فراوانی منابع فارسی و انگلیسی، فراوانی استفاده از منابع روزآمد و منابع پراستناد) است. برای نیل به این هدف، تمامی بخش‌های مقالات مورد مطالعه قرار گرفته است. تحلیل اطلاعات نیز به صورت کمی و با استفاده از نرم‌افزار Excel (بر اساس توزیع و درصد و میانگین حضور و فراوانی هر یک از شاخصه‌ها در مقالات) و کیفی در قالب مصاحبه با صاحب‌نظران حوزه گردشگری، انجام گرفته است.

یافته‌های پژوهش

۴.۱. توصیف ویژگی‌های نویسندگان مقالات و الگوهای مشارکتی آن‌ها

در بررسی نویسندگان مقالات فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، مواردی همچون: توزیع جنسیتی، تخصص دانشگاهی، الگوی مشارکت (به صورت انفرادی و گروهی) و میزان مشارکت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی در مقالات مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرند. پرسش‌های عملیاتی این بخش، شامل موارد ذیل است:

- الگوی مشارکت نویسندگان به صورت انفرادی و گروهی چگونه است؟

- الگوی مشارکت جنسیتی نویسندگان مقالات چگونه است؟

- توزیع تخصص دانشگاهی نویسندگان مقالات چگونه است؟

- میزان مشارکت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی، در تدوین مقالات، به چه

میزان است؟

۴.۱.۱. الگوی مشارکت انفرادی یا گروهی نویسندگان

جدول ۱: الگو مشارکت نویسندگان به صورت انفرادی و گروهی

ردی	دور	شماره	سال	تعداد	تعداد	مقالات	مقالات	مقالات	مقالات	مقالات	مقالات	مقالات
ف	ه	مجله	انتش	نویسندگان	د	تک نویسنده	۲ نویسنده	۳ نویسنده	۴ نویسنده	فراوان	فراوان	فراوان
صد	ی	صد	ی	مقاله	صد	ی	صد	ی	صد	ی	صد	ی
1	14	45-48	98	116	40	2	5	9	22.5	20	20	9
2	13	41-44	97	79	29	1	3.4	8	27.6	18	62.1	2
3	12	37-40	96	67	24	1	4.2	7	29.2	12	50	4
4	11	33-36	95	63	24	1	4.2	8	33.3	14	58.3	1
5	10	29-32	94	64	24	0	0	11	45.8	10	41.7	3
6	9	25-28	93	66	24	1	4.2	8	33.3	11	45.8	4
7	8	21-24	92	73	28	1	3.6	12	42.8	12	42.8	3
8	7	17-20	91	68	26	0	0	12	46.1	12	46.1	2
جمع	8	32	91-98	596	219	7	3.2	75	34.2	109	49.8	28

۴۹/۸ درصد مقالات مورد بررسی در این پژوهش، با مشارکت ۳ نویسنده تنظیم شده

است؛ ۳۴/۲ درصد مقالات با ۲ نویسنده، ۱۲/۸ درصد مقالات با ۴ نویسنده و تنها ۳/۲ درصد

از مقالات به صورت انفرادی تدوین شده است. نتایج نشان می‌دهد که در مجموع ۹۶/۸ درصد از نویسندگان علاقمند (و یا ناچار) به تدوین مقاله به صورت گروهی بوده‌اند.

۴.۱.۲. الگوی جنسیتی نویسندگان

جدول ۲: الگوی مشارکت جنسیتی نویسندگان در تدوین مقالات

ردیف	دوره	شماره مجله	سال انتشار	تعداد نویسندگان	تعداد مقاله	مقالات نویسنده مرد	مقالات نویسنده زن	مقالات مشترک زن و مرد
1	14	45-48	98	116	40	15	1	24
2	13	41-44	97	79	29	11	0	18
3	12	37-40	96	67	24	8	3	13
4	11	33-36	95	63	24	9	1	14
5	10	29-32	94	64	24	5	6	13
6	9	25-28	93	66	24	10	2	12
7	8	21-24	92	73	28	12	2	14
8	7	17-20	91	68	26	16	1	9
جمع	8	32	91-98	596	219	86	16	117

بر مبنای اطلاعات جدول شماره ۲، از مجموع ۲۱۹ مقاله مورد بررسی، ۵۳/۴ درصد مقالات به صورت مشترک توسط محققان زن و مرد منتشر شده است، در ۳۹/۳ درصد مقاله‌ها، فقط پژوهشگران مرد نقش داشته‌اند و تنها ۷/۳ درصد مقالات توسط نویسنده زن، تألیف شده است.

۴.۱.۳. تخصص دانشگاهی نویسندگان

جدول ۳: تخصص دانشگاهی نویسندگان مقالات

ردیف	دوره	شماره مجله	سال انتشار	تعداد نویسندگان	تعداد مقاله	فراوانی	مدیریت	جغرافیا و برنامه ریزی	گردشگری و جهانگردی	معماری و طراحی شهری	سایر
1	14	45-48	98	116	40	47	31	22	7	9	7.8
2	13	41-44	97	79	29	42	16	12	4	5	6.3
3	12	37-40	96	67	24	35	7	14	1	10	14.9
4	11	33-36	95	63	24	29	14	15	2	3	4.8
5	10	29-32	94	64	24	32	14	13	0	5	7.8
6	9	25-28	93	66	24	29	17	11	0	9	13.6
7	8	21-24	92	73	28	30	18	20	0	5	6.8
8	7	17-20	91	68	26	27	15	14	0	12	17.6
تعداد کل	8	32	91-98	596	219	271	132	121	14	58	9.7
						45.5	22.1	20.3	2.3		

داده‌های جدول شماره ۳، حاکی از آن است که تخصص دانشگاهی نویسندگان مقالات این فصلنامه، به ترتیب در رشته‌های مدیریت (۴۵/۵ درصد)، جغرافیا و برنامه‌ریزی (۲۲/۱ درصد)، گردشگری و جهانگردی (۲۰/۳ درصد)، معماری و طراحی شهری (۲/۳ درصد) و

سایر رشته‌ها (۹/۷ درصد) است. در تمام ۸ دوره انتشار مجله، پژوهشگران با تخصص مدیریت، علاقه بیشتری نسبت به تدوین مقالات گردشگری داشته‌اند.

۴.۱.۴. الگوی مشارکتی مراکز و مؤسسات آموزشی و پژوهشی در نگارش مقالات

بر اساس بررسی‌های انجام گرفته، در طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ دانشگاه علامه طباطبایی با ۱۵۰ نویسنده (۲۵/۲ درصد)، دانشگاه تهران با ۴۱ نویسنده (۶/۹ درصد) و دانشگاه سمنان با ۳۲ نویسنده (۵/۴ درصد)، به ترتیب بیشترین نقش را در نگارش مقاله‌های این نشریه داشته‌اند. همچنین از بین ۵۹۶ نویسنده مقالات فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، آقایان مهدی کروی با ۷ مقاله، ابولفضل تاجزاده نمین با ۶ مقاله و محمود ضیایی با ۵ مقاله، فعال‌ترین نویسندگان این مجله است. لازم به ذکر است که هر سه این نویسندگان، از اعضای هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی در رشته مدیریت گردشگری هستند.

۴.۲. توصیف ویژگی‌های روش‌شناسی مقالات

در بررسی ویژگی‌های روش‌شناسی مقالات، مواردی همچون: هدف، روش تحقیق، روش‌های جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات، جامعه آماری، شیوه نمونه‌گیری و رویکرد انتخابی مورد تحلیل قرار گرفته‌اند؛ که این اطلاعات از مطالعه تمامی بخش‌های هر مقاله حاصل شده است. پرسش‌های عملیاتی این بخش، شامل موارد ذیل است:

- روش تحقیق مقاله‌ها توصیفی پیمایشی، توصیفی تحلیلی، توصیفی همبستگی، تطبیقی

و تحلیل محتوا) چگونه است؟

- وضعیت مقالات مورد مطالعه به لحاظ هدف (بنیادی و کاربردی) چگونه است؟

- روش جمع‌آوری اطلاعات در مقاله‌ها (کتابخانه‌ای، میدانی) چگونه است؟

- روش تحلیل اطلاعات در مقاله‌ها (کمی، کیفی و ترکیبی) چگونه است؟

- انتخاب جامعه آماری در مقالات (موردی، پیمایشی و ترکیبی) چگونه است؟

- شیوه‌های نمونه‌گیری مورد استفاده مقالات (در دسترس و تصادفی) چگونه است؟

- توزیع رویکرد انتخابی مقالات، چگونه است؟

۴.۲.۱. روش تحقیق مورد استفاده در مقالات

جدول ۴: بررسی روش تحقیق مورد استفاده در مقاله‌ها

ردیف	دوره	شماره مجله	سال انتشار	تعداد نویسندگان	تعداد مقاله	توصیفی پیمایشی	توصیفی تحلیلی	همبستگی	تطبیقی	تحلیل محتوا
1	14	45-48	98	116	40	8	18	9	1	4
2	13	41-44	97	79	29	6	12	6	2	3
3	12	37-40	96	67	24	9	7	7	0	1
4	11	33-36	95	63	24	5	10	5	2	2
5	10	29-32	94	64	24	4	12	6	0	2
6	9	25-28	93	66	24	6	13	5	0	0
7	8	21-24	92	73	28	9	12	5	0	2
8	7	17-20	91	68	26	9	7	5	3	2
کل	8	91-98	98	596	219	56	91	84	8	16
						25.6	41.5	22	3.6	7.3

بیشترین مقالات نشریه با فراوانی ۴۱/۵ درصد، به روش توصیفی تحلیلی انجام گرفته‌اند. ۲۵/۶ درصد به روش توصیفی پیمایشی، ۲۲ درصد با روش همبستگی، ۷/۳ درصد به روش تحلیل محتوا و ۳/۶ درصد نیز به روش تطبیقی بررسی شده‌اند. همچنین تنها ۲/۳ درصد این مقالات، هدفی بنیادی را دنبال کرده‌اند و ۹۷/۷ درصد دیگر، با اهدافی کاربردی انتشار یافته‌اند. در سال ۱۳۹۸ بیشترین میزان مقالات با اهدافی بنیادی در نشریه به چاپ رسیده است.

۴.۲.۲. شیوه جمع‌آوری اطلاعات در مقالات

جدول ۵: روش جمع‌آوری اطلاعات

ردی ف	دور ه	شمار ه	سال انتشا ر	تعداد نویسندگان ن	تعداد مقال ه	کتابخانه‌ای	میدانی
1	14	45-48	98	116	40	فراوا نی	پرسش امه و مصاح به
2	13	41-44	97	79	29	فراوا نی	پرسش امه و مصاح به
3	12	37-40	96	67	24	فراوا نی	پرسش امه و مصاح به
4	11	33-36	95	63	24	فراوا نی	پرسش امه و مصاح به
5	10	29-32	94	64	24	فراوا نی	پرسش امه و مصاح به
6	9	25-28	93	66	24	فراوا نی	پرسش امه و مصاح به
7	8	21-24	92	73	28	فراوا نی	پرسش امه و مصاح به

3.6	17.9	25	0	64.4	7.1	100	درص د						
5	1	5	1	11	3	۲۶	فراوا نی	26	68	91	17- 20	7	8
19.2	3.8	19.2	3.8	42.3	11.5	100	درص د						
17	23	30	15	114	20	۲۱۹	فراوا نی	21 9	596	91- 98	32	8	تعداد کل
7.8	10.5	13.7	6.8	52.1	9.1	100	درص د						

تمامی مقالات این نشریه به منظور بررسی پیشینه‌ها و شکل‌دهی مبانی نظری، از روش کتابخانه‌ای بهره برده‌اند. همچنین در روش‌های میدانی، نویسندگان مقالات در هر ۸ دوره، روش پرسشنامه را بیش از دیگر روش‌ها به کار گرفته‌اند.

۴.۲.۳. شیوه تحلیل اطلاعات

جدول ۶: وضعیت مقالات بر اساس شیوه تحلیل اطلاعات

ردیف	دوره	شماره مجله	سال انتش ار	تعداد نویسندگان ان	تعدا د مقاله	کیفی		کمی		ترکیبی	
						فراوان د ی	درص د ی	فراوان د ی	درص د ی		
1	14	45- 48	98	116	40	6	15	26	65	8	20
2	13	41- 44	97	79	29	4	13.8	23	79.3	2	6.9
3	12	37- 40	96	67	24	2	8.3	19	79.2	3	12.5
4	11	33- 36	95	63	24	1	4.2	20	83.3	3	12.5
5	10	29- 32	94	64	24	1	4.2	18	75	5	20.8
6	9	25- 28	93	66	24	1	4.2	23	95.8	0	0
7	8	21- 24	92	73	28	0	0	25	89.3	3	10.7
8	7	17- 20	91	68	26	3	11.5	20	76.9	3	11.5
تعداد کل	8	91- 98	596	219	219	18	8.2	174	79.5	27	12.3

سال هفتم، شماره ۲۸، پاییز ۱۴۰۰

بر مبنای اطلاعات جدول شماره ۶، از تعداد ۲۱۹ مقاله مورد بررسی، داده‌های ۷۹/۵ درصد مقالات به روش کمی، ۸/۲ درصد مقالات به روش کیفی و ۱۲/۳ درصد آن‌ها به روش ترکیبی کمی - کیفی مورد تحلیل قرار گرفته‌اند؛ به بیان دیگر، روش تحلیل کمی، بیش از ۹ برابر روش کیفی در مقالات این نشریه به کار رفته است. همچنین در دوره ۱۴ در سال ۱۳۹۸ شاهد انتشار بیشترین مقالات به روش کیفی هستیم.

۴.۲.۴. جامعه آماری و شیوه نمونه‌گیری مقالات

جدول ۷: وضعیت مقالات بر اساس روش تحلیل اطلاعات

ردی	دور	شمار	سال	تعداد	تعداد	موردی		پیمایشی		ترکیبی		فاقد
						د	ن	د	ن	د	ن	
۱	۱۴	۴۵-۴۸	۹۸	۱۱۶	۴۰	۷	۱۷	۲۷	۶۷	۱	۲	۵
۲	۱۳	۴۱-۴۴	۹۷	۷۹	۲۹	۶	۲۰	۱۹	۶۵	۱	۳	۳
۳	۱۲	۳۷-۴۰	۹۶	۶۷	۲۴	۵	۲۰	۱۷	۷۰	۰	۰	۲
۴	۱۱	۳۳-۳۶	۹۵	۶۳	۲۴	۷	۲۹	۱۴	۵۸	۱	۴	۲
۵	۱۰	۲۹-۳۲	۹۴	۶۴	۲۴	۲	۸	۱۳	۵۴	۵	۲۰	۴
۶	۹	۲۵-۲۸	۹۳	۶۶	۲۴	۳	۱۲	۱۵	۶۲	۳	۱۲	۳
۷	۸	۲۱-۲۴	۹۲	۷۳	۲۸	۷	۲۵	۱۴	۵۰	۳	۱۰	۴
۸	۷	۱۷-۲۰	۹۱	۶۸	۲۶	۴	۱۵	۱۶	۶۱	۱	۳	۵
کل	۸	۳۲	۹۱-۹۸	۵۹۶	۲۱۹	۴۱	۱۸۳	۱۳۵	۶۱۶	۱۵	۶	۲۸

در بررسی جامعه آماری مقالات نشریه مطالعات مدیریت گردشگری، ۶۱/۶ درصد مقالات به صورت پیمایشی، ۱۸/۷ درصد به صورت موردی، ۶/۹ درصد آن‌ها ترکیب موردی و پیمایشی و ۱۲/۸ درصد نیز فاقد جامعه آماری مشخصی بودند. از مجموع ۲۱۹ مقاله بررسی شده، ۱۶۴ مقاله (۷۵ درصد) دارای جامعه آماری نخبگان و کارشناسان است که به ترتیب شامل کارشناسان و مدیران اداره کل میراث فرهنگی، مدیران هتل‌ها، نخبگان و متخصصان دانشگاهی، ساکنین شهر و روستا در محدوده مکانی پژوهش، مدیران و

کارشناسان و مراجعه‌کنندگان آژانسهای مسافرتی و گردشگری است. همچنین جامعه آماری گردشگران داخلی، ۶۶ مورد (۳۰/۱ درصد) و گردشگران خارجی ۲۱ مورد (۹/۶ درصد) را به خود اختصاص داده‌اند که به ترتیب فراوانی شامل گردشگران حوزه سلامت و درمان، الکترونیک، طبیعت، مذهبی، ورزشی، فرهنگی (تاریخی، موسیقی، کشاورزی و نجوم) است.

همچنین استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی در مقالات فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، نزدیک به دو برابر روش نمونه‌گیری انتخابی بوده است ۵۳/۹ درصد در برابر ۲۷/۴ درصد). البته این نتیجه با توجه به غالب بودن روش کمی تحلیل اطلاعات در مقالات، قابل پیش‌بینی بود.

۴.۲.۵. رویکرد انتخابی مقالات

جدول ۸: توزیع رویکردهای انتخابی مقالات

ردیف	دوره	شماره مجله	سال انتشار	تعداد نویسندگان	تعداد مقاله	جامعه شناسی و اقتصاد	مدیریت و اقتصاد	جغرافیا	زیبایی شناسی	سایر
1	14	45-48	98	116	40	15	22	1	0	2
2	13	41-44	97	79	29	14	12	3	0	0
3	12	37-40	96	67	24	22	0	1	0	0
4	11	33-36	95	63	24	14	5	5	0	0
5	10	29-32	94	64	24	14	6	3	1	0
6	9	25-28	93	66	24	12	6	6	0	0
7	8	21-24	92	73	28	12	15	1	0	0
8	7		91	68	26	10	14	1	0	1

تحلیل محتوای مقالات فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری ...

3.8	0	3.8	53.8	38.5	درصد	17-20				
3	1	21	81	113	فراوانی	219	596	91-98	8	تعداد کل
1.4	0.4	9.6	37	51.6	درصد					

اکثر نویسندگان نشریه مطالعات مدیریت گردشگری، پژوهش‌های خود را با رویکردهای جامعه‌شناسی، مدیریت و اقتصاد و جغرافیا پیش برده‌اند. این رویکردها به ترتیب ۵۱/۶، ۳۷ و ۹/۶ درصد مقالات را به خود اختصاص داده‌اند و تنها ۱ مقاله با رویکرد زیباشناسی و ۳ مقاله با رویکردهای دیگر بررسی شده‌اند. در سال‌های ۱۳۹۸، ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ رویکرد «مدیریت و اقتصاد» مورد توجه نویسندگان این نشریه قرار گرفته است و در سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۶، رویکردهای جامعه‌شناسی در صدر رویکردهای انتخابی بوده‌اند.

۴.۳. تحلیل‌های توصیفی از ویژگی‌های عملکردی مقالات

در بررسی ویژگی‌های عملکردی مقالات، مواردی همچون: محدوده مکانی و زمانی مورد مطالعه، گرایش‌های موضوعی و الگویابی مقالات مورد تحلیل قرار می‌گیرند. پرسش‌های عملیاتی این بخش، شامل موارد ذیل است:

- توزیع محدوده مکانی مورد مطالعه در مقالات (در ایران و خارج از ایران) چگونه است؟

- توزیع محدوده زمانی مورد مطالعه در مقالات (شمسی و میلادی) چگونه است؟

- توزیع گرایش موضوعی مقالات چگونه است؟

۴.۳.۱. محدوده مکانی مورد مطالعه در مقالات

جدول ۹: توزیع محدوده مکانی مورد مطالعه در مقالات

ردی	دور	شمار	سال	تعداد	تعداد	خار	ایران	تهرا	مرا	شهرستان	روست	فاقد	
ف	ه	ه	انتش	نویسندگان	د	ج	ن	ن	کز	ها	ها	محدود	
		مجله	ار	ن	مقاله	از	ایران	ها	استان	ها	ها	ه	
1	14	45-48	98	116	40	فراوان	3	1	8	14	9	2	3
						ی							
						درصد	7.5	2.5	20	35	22.5	5	7.5

3	2	8	8	7	0	1	فراوان	29	79	97	41-44	13	2
							ی						
10.3	6.9	27.6	27.6	24.1	0	3.4	درصد						
4	1	4	10	4	0	1	فراوان	24	67	96	37-40	12	3
							ی						
16.7	4.2	16.7	41.7	16.7	0	4.2	درصد						
3	2	7	7	2	3	0	فراوان	24	63	95	33-36	11	4
							ی						
12.5	8.3	29.2	29.2	8.3	12.5	0	درصد						
3	2	8	6	3	1	1	فراوان	24	64	94	29-32	10	5
							ی						
12.5	8.3	33.3	25	12.5	4.2	4.2	درصد						
2	0	6	9	3	4	0	فراوان	24	66	93	25-28	9	6
							ی						
8.3	0	25	37.5	12.5	16.7	0	درصد						
5	3	5	6	5	4	0	فراوان	28	73	92	21-24	8	7
							ی						
17.9	10.7	17.9	21.4	17.5	14.3	0	درصد						
13	1	5	5	1	1	0	فراوان	26	68	91	17-20	7	8
							ی						
50	3.8	19.2	19.2	3.8	3.8	0	درصد						
36	13	52	65	33	14	6	فراوان	21	596	91-98	32	8	تعداد کل
							ی	9					
16.4	5.9	23.7	29.7	15.1	6.4	2.7	درصد						

بر اساس اطلاعات جدول شماره نه، ۸۰/۸ درصد مقالات (۱۷۷ مقاله) محدوده مکانی داخل کشور را مورد بررسی قرار داده‌اند که از این میان، ۲۹/۷ درصد از نویسندگان، محدوده مکانی مورد مطالعه در پژوهش خود را به مرکز استان‌ها، ۲۳/۷ درصد به شهرستان‌ها، ۱۵/۱ درصد به تهران، ۶/۴ درصد در محدوده کشوری (ایران) و ۵/۹ درصد به روستاها اختصاص داده‌اند. همچنین ۲/۷ درصد مقالات محدوده مکانی مورد مطالعه خود را خارج از کشور در نظر گرفته‌اند که ۳ مقاله آسیا، ۲ مقاله آفریقا و خاورمیانه، ۱ مقاله اروپا را مورد بررسی قرار داده‌اند. همچنین ۱۶/۴ درصد مقالات انتشار یافته، فاقد محدوده مکانی است. در مجموع

گرایش محققان این نشریه به محدوده مکانی داخل کشور، حدود ۳۰ برابر، محدوده‌های خارج از کشور است. همچنین مسائل مرتبط با گردشگری در محدوده‌های شهری حدود ۱۱/۵ برابر بیشتر از محدوده‌های روستایی، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

۴.۳.۲. محدوده زمانی مورد مطالعه در مقالات

جدول ۱۰: توزیع محدوده زمانی مقالات (شمسی و میلادی)

ردیف	دوره	شماره مجله	سال انتشار	تعداد نویسندگان	تعداد مقاله	۹۵-۹۸	۹۰-۹۴	۵۰-۸۹	۲۰۰۰-۲۰۱۰	فاقد محدوده زمانی
۱	۱۴	۴۵-۴۸	۹۸	۱۱۶	۴۰	۱۴	۲	۰	۰	۲۴
						فراوانی				درصد
۲	۱۳	۴۱-۴۴	۹۷	۷۹	۲۹	۱۰	۲	۰	۰	۱۷
						فراوانی				درصد
۳	۱۲	۳۷-۴۰	۹۶	۶۷	۲۴	۷	۴	۰	۱	۱۲
						فراوانی				درصد
۴	۱۱	۳۳-۳۶	۹۵	۶۳	۲۴	۰	۷	۱	۰	۱۶
						فراوانی				درصد
۵	۱۰	۲۹-۳۲	۹۴	۶۴	۲۴	۰	۳	۰	۱	۲۰
						فراوانی				درصد
۶	۹	۲۵-۲۸	۹۳	۶۶	۲۴	۰	۵	۰	۰	۱۹
						فراوانی				درصد
۷	۸	۲۱-۲۴	۹۲	۷۳	۲۸	۰	۷	۳	۰	۱۸
						فراوانی				درصد
۸	۷	۱۷-۲۰	۹۱	۶۸	۲۶	۰	۸	۳	۱	۱۴
						فراوانی				درصد
	۸	۳۲	۹۱-۹۸	۵۹۶	۲۱۹	۳۱	۳۸	۷	۳	۱۴۰
	تعداد کل					فراوانی				درصد
						۱۴.۲	۱۷.۳	۳.۲	۱.۴	۶۳.۹

داده‌های جدول شماره ۱۰، بیانگر آن است که ۶۳/۹ درصد مقالات این نشریه فاقد محدوده زمانی مشخصی است، ۱۷/۳ درصد مقالات، موضوعاتی را در محدوده سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ مورد بررسی قرار داده‌اند. محدوده های زمانی ۱۴/۲ درصد مقالات نیز مربوط به سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۸ است. در این میان ۳/۲ درصد مقالات محدوده زمانی ۱۳۵۰ تا ۱۳۸۹ را برای پژوهش خود انتخاب نموده‌اند. ۱/۴ درصد مقالات محدوده زمانی

خود را سال میلادی در نظر گرفته‌اند، که محدوده زمانی این پژوهش‌ها حداکثر تا سال ۲۰۱۰ میلادی بوده است.

همچنین داده‌های این جدول، ما را به این نتیجه هدایت می‌کند که در غالب مقالات نشریه مطالعات مدیریت گردشگری، ارتباطی تنگاتنگ میان محدوده زمانی مورد مطالعه در مقاله با زمان انتشار آن وجود دارد.

۴.۳.۳. گرایش‌های موضوعی مقالات

نشریه مطالعات مدیریت گردشگری، هدف خود را فراهم نمودن بستری برای پژوهشگران جهت ارائه یافته‌های خود در رابطه با مدیریت گردشگری مشخص نموده و موضوعاتی از قبیل: مدیریت توریسم، اقتصاد توریسم، مدیریت هتل، تبلیغات توریسم، کنترل کیفیت در توریسم، مدل‌سازی در توریسم، توریسم و جهانی شدن، توریسم، فرهنگ و مهمان‌نوازی، به عنوان اولویت‌های پژوهشی نشریه معرفی شده است. لذا بررسی گرایش‌های موضوعی مقاله‌های مورد بررسی در این پژوهش بر اساس همین اولویت‌های موضوعی صورت گرفته است.

جدول ۱۱: توزیع گرایش‌های موضوعی مقالات

ردیف	دوره	شماره مجله	سال انتشار	تعداد مقاله	مدیریت توریسم	اقتصاد توریسم	مدیریت هتل	تبلیغات توریسم	کنترل کیفی شدن	جهان ی شدن	فرهن گ و...	مدلسازی
1	14	45-48	98	40	-	2	1	1	1	1	0	34
2	13	41-44	97	29	-	5	3	2	0	2	1	17
3	12	37-40	96	24	-	3	0	0	0	0	0	21
4	11	33-36	95	24	-	3	1	2	0	0	0	18
5	10	29-32	94	24	-	6	0	0	0	1	0	17
6	9	25-28	93	24	-	7	2	1	0	0	0	14
7	8	21-24	92	28	-	5	0	0	0	0	0	22
8	7		91	26	-	4	3	1	0	0	1	17

	0	2	0	4	2	4	5	مدل	17-20			
تعداد	3	2	1	6	2	10	34	-	219	91-98	32	8
کل	2	3	0	52	19	18	67	مدل				
مجموع کل	5	5	1	58	21	28	101	فراوانی				
درصد کل	2.3	2.3	0.4	26.5	9.6	12.8	46.1	درصد				

بر طبق داده‌های جدول شماره ۱۱، مدیریت توریسم، تبلیغات توریسم، اقتصاد توریسم و مدیریت هتل‌ها به ترتیب با ۴۶/۱، ۲۶/۵، ۱۲/۸ و ۹/۶ درصد، بیشترین موضوعات مورد بررسی توسط نویسندگان این نشریه را شکل می‌دهد. همچنین پژوهشگران این نشریه به موضوعات توریسم و جهانی شدن (۲/۳ درصد)، توریسم، فرهنگ و مهمان‌نوازی (۲/۳ درصد) و کنترل کیفیت توریسم (۰/۴ درصد) کمترین گرایش را داشته‌اند. از مجموع ۲۱۹ مقاله مورد بررسی در این پژوهش، ۱۶۱ مقاله (۷۳/۲ درصد) به روش مدل‌سازی و ارائه الگو تنظیم شده‌اند که این فرآیند به ترتیب در موضوعات مدیریت توریسم، تبلیغات، مدیریت هتل و اقتصاد در توریسم، بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده‌اند.

۴.۴. تحلیل‌های توصیفی از ویژگی‌های استنادی مقالات

در بررسی منابع و استنادات مقالات، مواردی همچون: تعداد منابع، پراستنادترین منابع، روزآمدی منابع و پراستنادترین نویسندگان مقالات مورد تحلیل قرار می‌گیرند. پرسش‌های عملیاتی این بخش، شامل موارد ذیل است:

- میزان استفاده از منابع فارسی و انگلیسی در مقالات چگونه است؟
- توزیع فراوانی استفاده از انواع منابع فارسی (مقاله، کتاب، پایان‌نامه و اسناد) چگونه است؟
- توزیع فراوانی استفاده از انواع منابع انگلیسی (مقاله، کتاب و پایان‌نامه) چگونه است؟
- میزان روزآمدی منابع فارسی مورد استفاده در مقالات چگونه است؟
- میزان روزآمدی منابع انگلیسی مورد استفاده در مقالات چگونه است؟
- توزیع فراوانی پراستنادترین نویسندگان و مترجمان فارسی، به چه صورت است؟

۴.۴.۱. میزان استفاده از منابع فارسی و انگلیسی

جدول ۱۲: میزان استفاده از منابع فارسی و انگلیسی مقالات

ردیف	دوره	شماره مجله	سال انتشار	تعداد نویسندگان	تعداد مقاله	منابع مورد استفاده		منابع فارسی		منابع انگلیسی	
						میانگین فراوانی	درصد	میانگین فراوانی	درصد	میانگین فراوانی	درصد
1	14	45-48	99	116	40	۰.۱63	۴۰/۸	517	۳۱/۶	۳111	۶۸/۳
2	13	41-44	97	79	29	۳۹/۳	۳۹/۳	337	۲۹/۶	803	۷۰/۴
3	12	37-40	96	67	24	۹3	۳۹/۱	۹23	۲۵/۴	700	۷۴/۵
4	11	33-36	95	63	24	۹۰۰	۳۷/۵	۸29	۳۳/۱	602	۶۶/۲
5	10	29-32	94	64	24	857	۳۵/۷	244	۲۸/۵	613	۷۱/۵
6	9	25-28	93	66	24	۶81	۳۴	249	۳۰/۵	۷56	۶۹/۵
7	8	21-24	92	73	28	۷۰9	۳۴/۶	۰.33	۳۴	۰.64	۶۶
8	7	17-20	91	68	26	۷۹۶	۳۰/۶	237	۲۸/۸	۵۹5	۷۰/۲
جمع	8	32	91-98	596	219	۴80	۳۶/۷	۵۱24	۳۰/۴	۵۹۷5	۶۹/۶

در ۲۱۹ مقاله بررسی شده این نشریه، تعداد ۸۰۴۸ منبع انگلیسی و فارسی استفاده شده است که میانگین اسنادها و میزان استفاده از منابع فارسی و انگلیسی تعیین شد. میانگین کل منابع ۳۶/۷ به ازاء هر مقاله است. ۶۹/۶ درصد منابع به زبان لاتین و ۳۰/۴ درصد منابع به زبان فارسی است. در تمام دوره‌ها تعداد منابع انگلیسی مورد استناد بیش از منابع فارسی است.

جدول شماره ۱۳: توزیع فراوانی پراستنادترین نویسندگان و مترجمان منابع فارسی

ردیف	نویسندگان و مترجمان	فراوانی	ردیف	نویسندگان و مترجمان	فراوانی
1	اعرابی، سید محمد	17	21	دهدشتی شاهرخ، زهره	6
2	الوانی، سید مهدی	15	22	صفری شالی، رضا	6
3				ابریشمی، حمید	41
3				ابولمعانی، خدیجه	42

3	بطحایی، عطیه	43	6	گوهریان، محمد ابراهیم	23	14	ضرغام بروجردی، حمید	3
3	پورفرج، اکبر	44	6	هومن، حیدرعلی	24	12	آذر، عادل	4
3	تولایی، سیمین	45	5	باپیری، جعفر	25	12	پاپلی یزدی، محمدحسین	5
3	جمعه پور، محمود	46	5	حیدری چپانه، رحیم	26	12	سقای، مهدی	6
3	حافظ نیا، محمدرضا	47	5	دهقانیان، سیاوش	27	11	مومنی، منصور	7
3	رامین مهر، حمید	48	5	رنجبریان، بهرام	28	10	بازرگان، عباس	8
3	روستا، احمد	49	5	ضیایی، محمود	29	9	پارسائیان، علی	9
3	سعدی، محمدرضا	50	5	فرزین، محمدرضا	30	9	داوری، علی	10
3	صالح اردستانی، عباس	51	5	فعال قیومی، علی	31	9	رضازاده، آرش	11
3	صالحی، صادق	52	4	پیروزیخت، معصومه	32	9	زاهدی، محمد	12
3	فرج زاده، منوچهر	53	4	چارستاد، پروانه	33	9	سرمد، زهره	13
3	فروزنده، بهمن	54	4	دلاور، علی	34	9	کاظمی، مهدی	14
3	مجنونیان، هنریک	55	4	رضوانی، علی اصغر	35	8	ایزدی، داوود	15
3	معصومی، مسعود	56	4	رهنمایی، محمد تقی	36	8	حجازی، الهه	16
3	موسوی، میرنجف	57	4	کلاهی اهری، علی	37	8	محللاتی، صلاح الدین	17

3	میرزایی، روزبه	58	4	کوچکی، عوض	38	7	تاج زاده نمین، ابوالفضل	18
3	نصیری، فاطمه	59	4	منشی زاده، رحمت الله	39	7	دانایی فرد، حسن	19
3	یخشکی، علی	60	4	موحد، علی	40	7	رضوانی، محمدرضا	20

داده‌های جدول شماره ۱۳ نشان می‌دهد که سید محمد اعرابی، سید مهدی الوانی و حمید ضرغام بروجنی به ترتیب با ۱۷، ۱۵ و ۱۴ مورد، پراستنادترین نویسندگان منابع فارسی در بین ۲۱۹ مقاله این نشریه هستند. در این جدول، صرفاً نویسندگان و مترجمان با بیش از ۳ استناد ذکر شده‌اند.

۴.۴.۲. نوع منابع فارسی مورد استناد در مقالات

جدول ۱۴: فراوانی نوع منابع فارسی مورد استناد در مقالات

ردیف	دوره	شماره مجله	سال انتشار	تعداد مقاله	منابع فارسی		مقاله فراوانی	کتاب فراوانی	پایان نامه فراوانی	اسناد فراوانی	
					فراوانی	درصد					
1	14	45-48	98	40	517	371	۷۱/۸	98	۱۸/۹	15	۲/۹
2	13	41-44	97	29	337	242	۷۱/۸	60	۱۷/۸	7	۲/۱
3	12	37-40	96	24	۹23	۵18	۷۷/۴	40	۱۶/۷	5	۲/۱
4	11	33-36	95	24	۸29	۸21	۷۳/۲	۲5	۱۷/۴	7	۲/۳
5	10	29-32	94	24	244	171	۷۰/۱	50	۲۰/۵	6	۲/۴
6	9	25-28	93	24	249	154	۶۹/۹	75	۳۰/۱	2	۰/۸
7	8	21-24	92	28	۰33	۲16	۴۹/۱	۳11	۳۴/۲	27	۸/۲
8	7	17-20	91	26	237	124	۵۲/۳	75	۳۱/۶	16	۶/۸
جمع	۸	۹۸-۹۱	۲3	219	۵۱24	۷162	۶۶/۴	563	۲۳	۱76	۳/۴

برای تعیین پراستنادترین منابع مورد استفاده در مقالات فصلنامه، این منابع به چهار گروه مقاله، کتاب، پایان‌نامه و اسناد دسته بندی شدند و فراوانی و درصد هر یک از آنها در مقالات استخراج شد. از تعداد ۲۴۵۱ منبع فارسی به کار رفته در مقالات این نشریه، مقاله با فراوانی ۱۶۲۷ معادل ۶۶/۴ درصد پراستنادترین منبع فارسی است. کتاب با ۲۳ درصد، پایان‌نامه با ۷/۲ درصد و اسناد با ۳/۴ درصد، اسنادهای دیگر منابع فارسی را تشکیل می‌دهند.

۴.۴.۳. نوع منابع انگلیسی مورد استناد در مقالات

جدول ۱۵: فراوانی نوع منابع انگلیسی مورد استناد در مقالات

ردیف	دوره	شماره مجله	سال انتشار	تعداد مقاله	منابع انگلیسی	مقاله	کتاب	پایان نامه
1	14	45-48	98	40	۳۱۱۱	۶۹۲	۶۱۵	۳۱
2	13	41-44	97	29	803	680	120	3
3	12	37-40	96	24	700	598	84	18
4	11	33-36	95	24	602	502	84	16
5	10	29-32	94	24	613	524	72	17
6	9	25-28	93	24	۷۵۶	۴۴۸	75	8
7	8	21-24	92	28	۰۶۴	۳۵۱	۵۱۰	22
8	7	17-20	91	26	۵۹۵	۴۹۲	۵۸	۹
جمع	8	32	91-98	219	۵۹۷۵	۱۹۴۷	۵۴۷	۴۱۲

از مجموع ۵۵۹۷ منبع انگلیسی مورد استناد در مقالات فصلنامه، مقاله با ۸۴/۳ درصد پراستنادترین منبع انگلیسی است. همچنین کتاب با ۱۳/۵ درصد و پایان‌نامه با ۲/۲ درصد، میزان کمتری از اسنادها را به خود اختصاص داده‌اند.

۴.۴.۴. میزان روزآمدی منابع استنادی فارسی

جدول ۱۶: میزان روزآمدی منابع استنادی فارسی در مقالات

ردیف	دوره	شماره مجله	سال انتشار	تعداد نویسندگان	تعداد مقاله	منابع	قدیمی	قابل قبول	روزآمد	فاقد تاریخ
1	14	45-48	۸9	116	40	517 فراوانی	119	258	138	2
						درصد	23	49.9	26.7	0.4
2	13	41-44	97	79	29	337 فراوانی	94	118	124	۱
						درصد	۲۷/۹	۳۵	۳۶/۸	۰/۳
3	12	37-40	96	67	24	۹23 فراوانی	۲۹	۹۶	۱۱۱	۳
						درصد	۱۲/۱	۴۰/۲	۴۶/۴	۱/۳
4	11	33-36	95	63	24	۸29 فراوانی	۳۶	۱۰۳	۱۵۷	۲
						درصد	۱۲/۱	۳۴/۵	۵۲/۷	۰/۷
5	10	29-32	94	64	24	244 فراوانی	۴۹	۷۰	۱۲۵	۰
						درصد	۲۰/۱	۲۸/۷	۵۱/۲	۰
6	9	25-28	93	66	24	249 فراوانی	۴۷	۹۳	۱۰۶	۳
						درصد	۱۸/۹	۳۷/۳	۴۲/۶	۱/۲
7	8	21-24	92	73	28	۰33 فراوانی	۶۶	۱۲۰	۱۴۲	۲
						درصد	۲۰	۳۶/۴	۴۳	۰/۶
8	7	17-20	91	68	26	237 فراوانی	۴۷	۶۶	۱۱۸	۶
						درصد	۱۹/۸	۲۷/۹	۴۹/۸	۲/۵
جمع	8	32	91-98	596	219	۵۱24 فراوانی	۴۸۷	۹۲۴	۱۰۲۱	۱۹
						درصد	۱۹/۹	۳۷/۷	۴۱/۶	۰/۸

لازم به ذکر است که در بررسی روزآمدی منابع (فارسی و انگلیسی)، سعی شده است علاوه بر تاریخ انتشار منابع استنادی، فاصله زمانی انتشار مقالات فصلنامه با تاریخ نشر منابع مورد استناد، نیز در نظر گرفته شود. به همین منظور منابع فارسی یا انگلیسی که تاریخ انتشار آن، در همان سال چاپ مقاله در فصلنامه مطالعات مدیریت جهانگردی تا ۴ سال قبل از آن باشد، به عنوان منابع «روزآمد» شناخته می‌شوند. منابعی با فاصله زمانی ۵ تا ۱۰ سال به لحاظ روزآمدی منابع «قابل قبول» در نظر گرفته شده‌اند و منابعی با فاصله زمانی انتشار ۱۱ سال و بیش از آن (به نسبت تاریخ چاپ مقاله در فصلنامه)، منابعی قدیمی است.

۰/۸	۲۱/۶	۳۰/۳	۴۷/۳	درصد	91-	جمع
					98	کل

بر مبنای اطلاعات جدول شماره ۱۶، از بین ۵۵۹۷ منبع انگلیسی مورد استناد در مقالات فصلنامه، ۳۰/۳ درصد منابع انگلیسی مورد استناد در مقالات فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، با توجه به زمان انتشار مقالات در فصلنامه، استناداتی قابل قبول به حساب می‌آیند ۴۷/۳ درصد منابع استنادی قدیمی هستند و ۲۱/۶ درصد منابع روزآمد هستند. همچنین ۰/۸ درصد منابع لاتین فاقد تاریخ هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف تحلیل ۲۱۹ مقاله منتشر شده در فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸، بر مبنای چهار مؤلفه: ویژگی‌ها و الگوی مشارکت نویسندگان، ویژگی‌های روش‌شناسی، استنادی و عملکردی مقالات انجام گرفته است. نتایج حاصل از بررسی و تحلیل ویژگی‌ها و الگوهای مشارکتی نویسندگان مقالات نشان می‌دهد که از مجموعه ۵۹۶ نویسنده مشارکت کننده در ۲۱۹ مقاله این نشریه، ۷۰/۷ درصد نویسندگان را مردان و ۲۹/۳ درصد را زنان تشکیل می‌دهند، که به صورت میانگین مشارکت مردان در تنظیم و تدوین مقالات ۲/۴ درصد بیشتر از زنان است. در طی سال‌های ۹۱، ۹۲ و ۹۵ به ترتیب شاهد بیشترین مشارکت مردان در نگارش مقالات هستیم. همچنین ۹۶/۸ درصد پژوهشگران این نشریه، علاقمند به نگارش و ارائه مقاله به صورت گروهی هستند که به ترتیب با همکاری ۳ نویسنده، ۲ نویسنده و ۴ نویسنده انجام گرفته است که البته در این خصوص باید قوانین دانشگاهی در خصوص انتشار مقالات استخراج شده از پایان‌نامه‌های دانشجویی را نیز در نظر داشت. در تمامی دوره‌های فصلنامه، بیشترین مقاله‌ها به میزان ۴۵/۵ درصد، توسط پژوهشگران با تخصص دانشگاهی مدیریت انجام گرفته است؛ که این پژوهشگران به ترتیب با گرایش‌های مدیریت بازرگانی و بازاریابی، مدیریت اقتصاد، مدیریت دولتی، مدیریت صنعتی و مدیریت ورزشی در تدوین مقالات سهمیم بوده‌اند. همچنین ۲۲/۱ درصد نویسندگان با تخصص جغرافیا و برنامه‌ریزی به ترتیب با

گرایش جغرافیا و محیط‌زیست، برنامه‌ریزی شهری، برنامه‌ریزی روستایی، برنامه‌ریزی اجتماعی و برنامه‌ریزی جغرافیایی در تنظیم مقاله‌ها نقش داشته‌اند. ۲۰/۳ درصد نویسندگان با تخصص گردشگری و جهانگردی، ۲/۳ درصد آن‌ها تخصص معماری و طراحی شهری و ۹/۷ نویسندگان با سایر تخصص‌ها، در نگارش مقالات این نشریه مشارکت داشته‌اند. ۲۵/۲ درصد از نویسندگان مقالات نشریه، دانشجوی، دانش‌آموخته و یا اساتید دانشگاه علامه طباطبایی هستند. نویسندگان مرتبط با این دانشگاه به عنوان صاحب امتیاز و ناشر فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، در دوره‌های ۱۴، ۸، ۷ و ۱۳ بیشترین تعداد مقالات را انتشار داده‌اند.

در بررسی ویژگی‌های روش‌شناسی مقالات، مشخص شد که ۹۷/۷ درصد مقالات انتشار یافته اهدافی کاربردی را دنبال کرده‌اند. اکثر نویسندگان روش توصیفی تحلیلی را برای تدوین مقالات برگزیده‌اند و در مراحل بعد به ترتیب از روش‌های توصیفی پیمایشی، توصیفی همبستگی، تحلیل محتوا و توصیفی تطبیقی بهره برده‌اند. در مقالات حوزه گردشگری در این نشریه روش تطبیقی کمترین کاربرد را دارد. روش غالب برای تحلیل اطلاعات مقالات، روش کمی بوده است که بیش از ۹ برابر روش کیفی استفاده شده است. در روش‌های میدانی جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه، ابزار مورد استفاده در جمع‌آوری اطلاعات بیش از نیمی از مقالات بوده است و در مجموع پرسشنامه بیش از ۷ برابر مصاحبه در فرآیند جمع‌آوری اطلاعات مقاله‌ها نقش داشته است. بیشتر مقالات فصلنامه به لحاظ جامعه‌آماري پیمایشی بوده‌اند و روش نمونه‌گیری تصادفی در حدود دو برابر روش نمونه‌گیری گزینشی و هدفمند مورد استفاده قرار گرفته است.

در بررسی گرایش‌های عملکردی مقالات مشخص گردید پژوهشگران این نشریه به موضوعات توریسم و جهانی شدن (۲/۳ درصد)، توریسم، فرهنگ و مهمان‌نوازی (۲/۳ درصد) و کنترل کیفیت توریسم (۰/۴ درصد) کمترین گرایش را داشته‌اند. همچنین در غالب مقالات نشریه مطالعات مدیریت گردشگری، ارتباطی تنگاتنگ میان محدوده زمانی مورد مطالعه در مقاله با زمان انتشار آن وجود دارد. گرایش محققان این نشریه به محدوده مکانی داخل کشور، حدود ۳۰ برابر، محدوده‌های خارج از کشور است و مسائل مرتبط با

گردشگری در محدوده‌های شهری حدود ۱۱/۵ برابر بیشتر از محدوده‌های روستایی، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

در ۲۱۹ مقاله مقاله انتشار یافته در فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، در مجموع ۸۰۴۸ منبع فارسی و انگلیسی توسط نویسندگان مورد استناد قرار گرفته شده است که میانگین هر مقاله ۳۶/۷ منبع است که این میانگین در سال ۹۸ به بیشترین میزان (۴۰/۸) می‌رسد و کمترین آن در سال ۹۱، با میانگین تعداد ۳۰/۶ است. برتری میزان استفاده از منابع انگلیسی نسبت به منابع فارسی در تمام دوره‌ها مشهود است. در منابع فارسی به کار رفته در مقالات این نشریه، به ترتیب مقاله، کتاب، پایان نامه و اسناد بیشترین فراوانی را در استفاده منابع فارسی توسط محققان را داشته‌اند. در منابع انگلیسی به کار رفته در مقالات، مقاله پر استنادترین منبع انگلیسی است و سپس کتاب و پایان نامه دیگر منابع به کار رفته توسط پژوهشگران است. در بحث روزآمدی منابع فارسی در مقاله‌های مورد مطالعه در این پژوهش، به ترتیب از منابع روزآمد، منابع قابل قبول و منابع قدیمی استفاده شده است و درصد کمی از منابع به کار رفته، به صورت فاقد تاریخ ثبت شده‌اند. در منابع انگلیسی به کار رفته در این نشریه، به ترتیب از منابع قدیمی، منابع قابل قبول و منابع روزآمد استفاده شده است. داده‌ها نشان می‌دهد که منابع روزآمد فارسی، ۱/۹ برابر بیشتر از منابع روزآمد انگلیسی است.

فهرست منابع

- ابوالفتحی ممتاز، یدالله. دلبری، احمدی. صحاف، رباب. روستایی، شهلا. حسینی، راضیه. رامشینی (۱۳۹۶). «تحلیل محتوایی و استنادی مقالات چاپ شده در نشریه علمی پژوهشی سالمندان ایران ۱۳۹۴ - ۱۳۸۵» نشریه سالمند، دوره ۱۲، شماره ۲، صص ۲۱۹ - ۲۰۸.
- امینی، علیرضا؛ خوش سپهر، زهرا. یوسفی، زیبا (۱۳۹۸). «شناسایی عوامل پیش برنده و بازدارنده توسعه گردشگری ورزشی در حوزه کارکرد دولت (مورد مطالعه: وزارت ورزش و جوانان)»، فصلنامه مطالعات مدیریت دولتی. تابستان، دوره دوم، شماره ۲، صص ۹۰ - ۶۹.

دهدشتی شاهرخ (۱۳۹۹). «تحلیل ساختار محتوایی فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری با استفاده از تکنیک متن کاوی»، فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، دوره ۱۵، شماره ۵۰، صص ۱۲۷-۹۷.

سجادی، سیدنصرالله؛ عیدی، حسین. مهربانی، جواد و عباسی، همایون (۱۳۸۹). «تحلیل توصیفی نشریه علمی حرکت»، سال ۵، شماره ۳۴، صص ۶۲-۵۱.

ضیایی، علی؛ الهی، علیرضا؛ بخشوده نیا، ایمان (۱۳۹۳). «تحلیل محتوای مقالات نشریه علوم حرکتی و ورزش دانشگاه خوارزمی». مجله مدیریت ارتباطات در رسانه های ورزشی، سال اول، شماره ۳، صص ۶۲-۴۹.

عظیمی هاشمی، مژگان؛ بستان، زهرا؛ اصغری، هادی (۱۳۹۶). «مرور نظام مند مقالات پژوهشی در حوزه مطالعات اجتماعی گردشگری شواهدی از تحلیل محتوا نشریات علمی پژوهشی کشور»، نشریه مطالعات اجتماعی گردشگری. بهار و تابستان، دوره ۵، شماره ۹، صص ۹۶-۵۷.

قاضی میر سعید، سید جواد؛ کلبادی نژاد، کمیل؛ ممتازان، محبوبه؛ محمدی، مسعود (۱۳۹۴). «تحلیل محتوایی و استنادی مقالات فصلنامه علمی پژوهشی پی‌اورد سلامت»، دو فصلنامه اطلاع‌رسانی پزشکی نوین، دوره ۱، شماره ۲، صص ۴۲-۳۲.

محمدی، مهدی؛ متقی دادگر، امیر؛ مطهری نیا، ایمان (۱۳۹۴). «تحلیل محتوای مقالات فصلنامه پژوهش‌های فلسفی-کلامی طی سال‌های ۱۳۹۱-۱۳۷۸»، مجله پژوهش‌های فلسفی-کلامی دانشگاه قم، دوره ۱۶، شماره ۶۴، صص ۱۷۱-۱۴۹.

محمدی، مهدی و متقی دادگر، امیر (۱۳۸۶). «تحلیل استنادی مقاله‌های منتشر شده در ۳۰ شماره فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی بین سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۷۶». مجله کتابداری و اطلاع‌رسانی، دوره ۱۰، شماره ۲، صص ۳۶-۷.

میرتقیان رودسری، سید محمد؛ خراسانی، محمد امین (۱۳۹۶). «آسیب‌شناسی مطالعات گردشگری در فصلنامه پژوهش‌های روستایی: کارست تحلیل محتوا»، فصلنامه پژوهش‌های روستایی. تابستان، دوره ۱۰، شماره ۲، صص ۳۴۵-۳۱۸.

نیک‌بین، مهنا؛ ضرغام بروجنی، حمید. صالحی امیری، سیدرضا؛ محمدخانی، کامران. غفاری، فرهاد(۱۳۹۸). «مدل مفهومی توسعه پایدار گردشگری فرهنگی با رویکرد فرا ترکیب»، نشریه مطالعات اجتماعی گردشگری، پاییز و زمستان، دوره ۷ شماره ۱۴، صص ۱۰۲ - ۷۳.

Ballantyne, R., Packer, J., & Axelsen, M.(2009). [Trends in Tourism Research]. *Annals of Tourism Research*,No. 36(1),PP: 149-152.